

Dags att sammanfatta 2015 och blicka framåt

Lars-Bertil Nilsson, ordf.

Så har ännu ett händelserikt år passerat.

Vi har med glädje konstaterat att Åstorps kommun har föreslagit att Prästamarken i Kvidinge ska bli naturreservat. Under hösten 2015 svarade vi på en remiss om en ansökan att uppföra ett vindkraftverk på fastigheten Björnekulla 8:44 i Åstorps kommun. Vindkraftsfrågor är alltid vanskliga. Denna gång valde vi att tillstyrka ansökan framförallt beroende på att det tänkta verket ligger inom ett område som enligt Åstorps kommuns vindbruksplan anses lämpligt för vindkraft.

I Bjuv har arbetet med att upprätta ett naturvårdsprogram pågått sedan 2013. Ett förslag till naturvårdsprogram presenterades under hösten 2015. I naturvårdsprogrammet anges de övergripande strategierna för naturvårdsarbetet i kommunen samt att bevarandevärda naturområden presenteras, där vår förenings slätteräng Ekbacken glädjande nog anses vara ett av de områdena med högst naturvärden. Vi deltog i ett inledande möte om programmet på Bjuvs kommun och har via kontakter med projektledarna bl.a. föreslagit vilka områden som är extra bevarandevärda. Naturvårdsprogrammet har flera syften. Det skall användas i den kommunala planeringen på både översikts- och detaljplanenivå men också vara en kunskapsbank och inspirationskälla för upptäckter i Bjuvs kommun. Det sista är viktigt. Naturvårdsprogrammet

fortsättning på nästa sida

Hallabäcken – idag naturreservat

Innehåll:

Dags att sammanfatta 2015 och blicka framåt.....	1
Kallelse till årsmöte.....	3
Naturvårdsprogram - för vem och till vad?.....	4
Oväntade i möten med naturen vid Brogårdadammen.....	6
Havsörn – en presentation med klipp ur gammal litteratur.....	8
Ekbacken uppgraderas.....	10
Program.....	11
Hjorthagen vid Vrams Gunnarstorp.....	16
Åvarps Naturreservat.....	18
Om restaurering av våtmarker.....	20
En märkvärdig plats på slätten.....	22

får inte bli en hyllvärmare. I detta nummer av Söderåsbladet presenterar vi några av de områden som omnämns i programmet och hoppas att detta stimulerar till besök.

På det internationella planet nåddes vi av övervägande positiva reaktioner från klimatmötet i Paris – ett globalt klimatavtal hade undertecknats. Det mesta arbetet för att uppnå målet om en temperaturökning, jämfört med förindustriell tid, på maximalt 2 grader återstår men grunden för detta arbete är nu lagd vilket är väldigt positivt.

Jag önskar att alla får många härliga stunder i vår fina lokala natur under 2016.

Lars-Bertil Nilsson

För signerade artiklar
ansvarar författaren

Redaktör och ansvarig utgivare:

Kurt Månsson

Tryck: Tryckeriet i Älmhult AB

Söderåsbladet utkommer med 4 nr per år. Vill du bidra med material? Kontakta redaktionen på kurt.mansson@telia.se

Kallelse till årsmöte i Naturskyddsföreningen Söderåsen

tisdagen den 8/3 2016

i Stenestads bibliotek

Bildvisning startar kl 19.00

Fika serveras till självkostnadspris.

Årsmötesförhandlingarna beräknas starta ca 20.15

1. Dagordning
2. Mötets öppnande
3. Dagordning fastställs
4. Frågan om mötet är utlyst enligt stadgarna
5. Val av mötesordförande
6. Val av sekreterare
7. Val av två justerare att jämte mötets ordförande justera protokollet
8. Fastställande av röstlängd
9. Val av rösträknare
10. Redogörelse av styrelsens verksamhetsberättelse samt resultat- och balansräkning för räkenskapsåret 2015
11. Revisorernas berättelse avseende 2015
12. Fastställande av resultat- och balansräkningar för räkenskapsåret 2015
13. Frågan om ansvarsfrihet för styrelsen för år 2015
14. Beslut om antalet styrelseledamöter och mandatperiod för dessa
15. Val av föreningens ordförande för 2016
16. Val av övriga ledamöter. Mandatperioden går ut för Bjarne Hols, Kent Ivarsson och Martin Persson
17. Val av två revisorer fram till årsmötet 2017
18. Val av valberedning fram till årsmötet 2017
19. Beslut om firmateknare
20. Beslut om prenumerationsavgift för Söderåsbladet
21. Övriga ärenden
22. Mötets avslutande

Naturvårdsprogram

- för vem och till vad?

av Kurt Månsson

Faktaruta ur Naturvårdsprogram för Bjuvs kommun: Syfte

Programmet anger tre rubriker för dess syfte. Rubrik ett och två handlar mycket om beskrivningar av natur och hur ska kunna bevara och utveckla den till gagn för djur- och växtlig, men också för oss boende i kommunen.

Naturvårdsprogram för Bjuvs kommun

ska ange inriktningen på kommunens naturvårdsarbete. Naturvårdsprogrammet ska i text, bild och kartor redovisa kända områden med höga naturvärden.

Detta ska sedan utgöra underlag för all kommunal planering på både översikts- och detaljplanenivå samt vara vägledande i den allmänna skötseln av mark och vatten. Programmet ska också vara en

Öka intresset för natur

allmän kunskapsbank över kommunens natur och en inspirationskälla för fortsatta upptäckter av Bjuvs natur. Förhoppningen är att programmet ska kunna tilltala och vara till nytta för såväl specialintresserade som en mer brett intresserad allmänhet.

Kära läsare av medlemsbladet

Vem är du? Tillhör du gruppen specialintresserade eller den breda allmänheten?

I vilket fall så ska naturvårdsprogrammet stimulera till ökat intresse för ”naturen”. I många fall handlar det om besök på platser vi tycker om att vistas i eller så är vi intresserade av någon speciell företeelse eller djur- växttyp. Mera sällan finner vi uttryckt i text syften som strävar efter förståelse av relationen människa – natur. Eller begreppen kultur (odling) i motsats till natur.

Sanningen är väl att människa/kultur inte kan skiljas från natur. Natur kan med detta synsätt däremot finnas utan människa/kultur. Det är först när vi förstår denna relation som vi inser behovet av kunskap om just den natur vi är en del av. Så därför är det väldigt viktigt, att naturvårdsprogrammet blir en källa för just intresse och kunskapskälla hos ”den breda allmänheten”. Vi vet också att du som läser detta kan bidra till att sprida

intresse och kunskap i din närhet till glädje och nytta för just relationen människan – naturen.

Faktaruta - Rubrik tre: Öka kunskapen och sprid engagemang för naturen

Kunskapen om naturen i kommunen har förbättrats väsentligt på senare år. Flera inventeringar har gjorts och ideella föreningar lägger ner tid och engagemang på att kartlägga naturen. Trots det finns det mycket som vi fortfarande har dålig kunskap om. Sjöar och vattendrag är dåligt kartlagda och vissa artgrupper och biotoper som till exempel vedlevande insekter och sandmarker borde kartläggas ytterligare.

Även kommuninvånarnas kunskap och engagemang för naturen och naturvårdsfrågor är viktiga. Stora befolkningsgrupper lever idag med mycket lite kontakt med naturen.

En satsning på att väcka intresse och engagemang för naturen, hos framförallt barn är således inte bara folkbildning utan även en strategi för ett långsiktigt bevarande av kommunens natur. Målet är att med pedagogiska medel väcka intresse och engagemang för naturen. Utan kunskap saknas ofta förståelse och respekt för naturen.

Ideell naturvård

Mångårig skötsel av slåtteräng

Oväntade i möten med naturen vid Brogårdadammen

av Kurt Månsson

Ibland händer det mest oväntade i möte med naturen. I mitt fall har det hänt två gånger. Bägge i Bjuv! Vid Brogårdadammen. Och då tänker jag inte i första hand på lotterivinster, oväntade möten med personer, osannolika naturfenomen eller mystiska uppenbarelser. Nej, jag tänker på två tillfällen då jag haft bråttom till Stormarknaden i Hyllinge, men gav mig ändå tid att stanna vid vägen. Minns inte riktigt varför det blev så. En gång – ingen gång; är ju ett vanligt uttryck, men idag hände det igen och då måste det betyda något – men vad?

Vet bara att det som sedan hände har påverkat mig till att bli lite mer uppmärksam. Gjort att jag så sakta börjat förstå hur jag tidigare missat de här oväntade tillfällena. Och nu således börjat förstå vad som menas med ”mindfulness” och då inte bara i min relation till naturen utan i livet som helhet.

Detta låter nästan lite religiöst. Kan så vara, men hör här vad som hände idag – den andra gången. Och fundera sedan på hur stor sannolikheten är att det som hände verkligen har hänt!

Nyårsafton. Saknar en del råvaror till kvällens meny. Ett rent ut sagt sk-tväder har de senaste veckorna omöjliggjort dagliga promenader så jag tar nu cykeln för motionens skull.. En kraftig SO-vind – ”ryssvind” – ger mig medvind dit. En

grad plus, men känns som 10 grader minus i motvinden vägen hem. Men jag har garderat mig med rätt kläder.

Svag nedför-backe och kraftig medvind samt växel 8 på cykeln ger bra fart och jag har precis lämnat Bjuvs tätort och är på väg ned mot Brogårdadammen, då en stor fågel med tunga vingslag får min uppmärksamhet. Tårögd av fartvinden ger bilden av stork. Tvärstannar i vägkanten. Tar fram kikaren ur cykelväskan och konstaterar häger. Kupade vingar och indragen hals. Ingen tvekan. Men den ställer sig på åkern och inte i Tibbarpsbäcken (Bjuvsbäcken eller som den egentligen heter Boserupsbäcken). Det här verkar konstigt.

Några måsar väsnas och grupper av änder drar över hustaken i Tibbarpsområdet. Ingen tvekan. Här pågår något i Brogårdadammen. Tänker direkt rovfågel. I samma ögonblick ser jag den – örnen. Kommer lågt in över vassen med god fart ut över vattnet. Vigg, brunänder och knipor är nog redan förvarnade av uppfloget med gräsänder. För när örnen är några meter från attack dyker de snabbt och örnen vänder hastigt upp i vind. Visar sina glänsande vita stjärtfjädrar och den ljusa halsen. En gammal havsörn som hade tänkt sig en andfrukost. Den försöker lokalisera de dykande änderna och väntar på att de ska komma upp till ytan igen. Men efter fyra försök avbryter den attacken och tar vind för att dra vidare mot Hasslarpsdammarna. Jag kan tänka mig att om någon gräsand inte hunnit lyfta från vattnet så hade örnen tagit den. Nu var det bara dykänder kvar och de var för snabba att dyka. En simand – typ gräsand – är lättare att ta i uppflog.

Jag ställer mig i lä av informationsskylten och låter kikaren svepa över dammen med omnejd. Två nästan vita svanar, mängder av änder som nu återvänt, skarvar, måsar, kråkor och en glada. Livet i dammen verkar ha återgått till normalläge.

Sänker kikaren och gör mig redo för fortsatt färd. I ögonvrån dyker han upp. Tornfalken. På snabba vingar, stundtals rytlande, hänger han som i en osynlig tråd från himlen, bara någon meter framför mig. Han tror säkert att jag hör till skylten och är därmed inget hot. Våra blickar möts för en sekund och han drar kvickt över vägen uppström bäcken.

På väg mot Hyllinge kommer tankarna. Jag var på plats i 10 minuter. Hade jag inte sett hägern, hade jag inte stannat. Hade jag inte noterat änderna, hade jag inte... osv.

En mängd fordon passerade dammen när jag var där. Helt säkert var det ingen mer än jag som noterade vad som hände. Troligen är det få som känner till varför där finns en skylt som beskriver livet vid dammen. Få som bryr sig. Därmed få som delar min känsla av "mindfulness" – en stund av total varseblivning som får mig att fundera över tillvaron i största allmänhet. Ett visst mått av naturkunskap krävs säkert för att förstå det som händer i naturen. Men ibland räcker det med bara upplevelsen av en skogspromenad, promenad längs havet, sitta på stubben vid myren, vandra vid ån en kväll i maj, osv. Det räcker med detta för att förstå hur vi är en del av naturen omkring oss. Detta och mycket mer konstateras i Naturvårdsprogram för Bjuvs kommen – en mycket ambitiös publikation som

Brogårdadammens fåglar – se skylt på plats

bjuvsingar av alla kategorier bör ta del av. Programmet finns att läsa här på vår webbsida:

Den nogsamme läsaren väntar nu säkert på vad som hände den första gången. Här kommer en kort resumé:

Samma plats. Med nästan samma förutsättningar. En skillnad. Det var sensommar. Men det som hände kändes efterhand som väldigt osannolikt eftersom allt hände inom mycket kort tid.

Den gången med bil. Såg på långt håll måsar och änder i luften. Såg på klockan. Hinner stanna till fem minuter. Allt hände sedan på en gång. Tre tranor lyfter från bortre gräsullen. De hade upptäckt räven som kom längs gårdsgården. Grågässan kacklar men lyfter inte. Gladen sitter också kvar på en stolpe. Gräsänder i luften. Gråhakedoppingen simmar in i vassen. Ser nu orsaken till måsarnas oro. Han sitter på kraftledningstolpen med solblänk i det vita bröstet. Pilgrimsfalken har koll på dammen. Kråkorna har också upptäckt honom och börjar trakassera. Han finner precis som jag att det är dags lämna scenen. Med kraftiga snabba vingklipp tar han höjd. Har han sett vipflocken som är på ingång? Flockan kan nu bli en vipa mindre. Men det vet jag inte. Var tvungen att lämna platsen.

Två korta möten med natur. Möten som fick mig att fundera över hur viktigt det är att dels vara uppmärksam på sin omgivning, dels skaffa sig tillräcklig kunskap för att förstå den och slutligen min egen relation till den. Så småningom finns kanske möjligheten att förstå mig själv...

Naturvårdsprogrammet

– faktaruta

Brogårda våtmark

En stor anlagd våtmark som ligger strax utanför och nordväst om Bjuvs tätort. I början av 2000-talet anlades Brogårda våtmark som efter det har begåvats med ett rikt fågelliv. Våtmarken är ett värdefullt inslag i åkerlandskapet där den bidrar till ökad biologisk mångfald samtidigt som den tar hand om näringsämnen från omgivande jordbruksmark och på så sätt bidrar till att minska övergödningens problematiken.

Havsörn

– en presentation

med klipp ur gammal litteratur

Rosenberg, Erik: Fåglar i Sverige 1953.

av Kurt Månsson

När jag började vara intresserad av fåglar i min hembygd kring Kristianstad var vinterbesök av Havsörn relativt vanligt. Men sedan kom DDT och kvicksilver halten i rovfåglar och deras ägg att bli ett problem. Örnstammen minskade ned till ett tiotal kända häckningar i S:t Annas skärgård Östergötland och Sörmland. Enstaka par fanns i Norrland. Den ideella naturvården började tillsammans

med naturvårdsverket att stödfodra örn vintertid och populationen ökade sakta. Idag har vi mindre god kännedom om antalet häckande par i Sverige. Men de är många och lördagen 23 januari 2016 fanns 19 (nitton) örnar i ett kikarsvep vid den i särklass bästa observationsplatsen i landet: Tosteberga Hamn i nordöstra Skåne.

Gammal havsörn över dammen

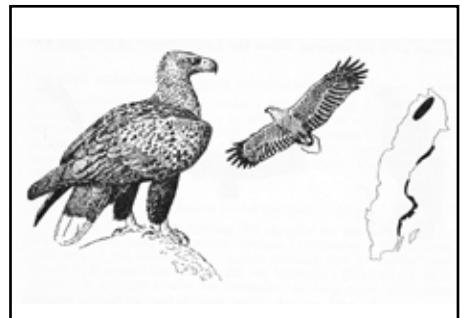
Det är därför med stor aktning för allt nedlagt ideellt arbete jag följer örnen över Brogårda. Det kunde lika gärna gått så långt att örnstammen i Sverige nära nog raderats ut. Den ideella naturvården behövdes då och behövs i minst lika hög grad idag.

”Havsörnen är vår största rovfågel – en hona kan mäta i det närmaste två och en halv meter mellan vingspetsarna. Får man se fågeln något så när tydligt är bestämningen lätt: Havsörnen liknar ingen annan rovfågel i flygsilhuetten, inte en vråk i jätteupplaga, snarare då en häger eller en i både ändrar avhuggen

trana. När han kretsar i segelflykt högt upp i skyn stå vingarna rätt ut som rektanglar med spretande handpennor och den något tillspetsade, ej tvärskurna stjärten är påfallande kort, föga längre än det framskjutande huvud- och halspartiet. I sträckflykt föras vingarna med rätt grunda slag och hållas något kupade vid glidet, kroppen verkar något baktung och den stora kroknäbben ger en märklig profil.

I timmar brukar havsörnen sitta på ett stenblock ute i sjön orörlig som en Buddha. Kråkorna som busa runt omkring verka då närmast som småfåglar. Havsörnen är företrädesvis på näringssök tidigt om morgnarna och stryker då i tämligen rask flykt lågt fram över vatten, vassar och skär, i regel med en uppvaktning av kråkor och måsar. Andfågeln går genast på vingarna, när han kommer, och svänga omkring i luften tills han passerat. Blott sådana som ej flyga utan dyka undan har han utsikter att ta, alltså ungar, vingskadade och ruggare. Han följer dem med blicken och kniper dem när de komma upp för att andas.”

Sverigekartan antyder örnen utbredning på 1940-talet.

Havsörnens utbredning över landet

Eckbacken uppgraderas

av Martin Persson

I Bjuvs nya naturvårdsprogram så uppgraderas Eckbacken, Naturskyddsföreningens Söderåsens praktiska arbetsplats, från en diskret glänta till en officiell plats med erkänt höga naturvärden. I programmet graderas Eckbacken (objektnr 21) som ett område av naturvärdesklass 1, vilket är den högsta nivån som kan delas ut.

Syftet med naturvårdsprogrammet är att flagga för platser med höga naturvärden och på så vis snabbt kunna ta beslut av till exempel bygglov etc. i dess närhet. Vidare finns där rekommendationer för framtida skötsel av området vilket inte är tvingande men starkt önskvärt. Långt ifrån alla områden ägs av Länsstyrelsen utan

många finns i privat ägo och således ligger mycket av framtiden i ägarens händer och eventuella ideella krafter. Lättillgängliga områden med hög rekreationspotential men med låga art- och biotopvärden är inte upptagna i programmet utan fokus ligger på arter och biotoper. Du hittar naturvårdsprogrammet på: http://www.soderasensmiljoforbund.se/Bjuv_naturvaardsprogram_samraadsfoerslag.pdf

Naturvärdesklassen baseras på en bedömningskala där både områdets artvärde och biotopvärde ligger till grund. Graderingen går från ”obetydligt värde” upp till ”högt värde”. Eckbackens höga

forts sid 15

En del av skylten – läs på plats

Program för Naturskyddsföreningen Söderåsen

våren-sommaren 2016

Sön 28 feb kl 10.00 – 13.00

Vintervandring längs Vegeå

Vi gör en lugn vandring längs ån, vi kanske får se de första vårfågelnarna. På gamla sälj- och fläderbuskar växer intressanta svampar. Strömstare finns ibland vid Fälleberga om vintern är sträng och ån igenfrusen. Andra arter vi kan få se är steglits, domherre, fjällvråk, glada - med tur kretsar en öm över fälten. Vandringen går i blöta marker; stövlar eller kängor behövs.

Samling: P-platsen vid Brukshundsklubben/Gruvhuset klockan 10.00.

Kontakt: Bengt Hertzman 070-203 59 15.

.....

Torsdag 3 mars kl 19.00

Insekterna och ängen - ett spännande ämne

Mikael Sörensson, entomolog från Lund, föreläser i detta ämne. Vad vore ängen utan dess insekter? Fjärilar, skalbaggar, steklar, tvåvingar och många andra insekter lever på ängens gräs och örter och utgör viktiga byggnadsstenar i den ekologiska väv som ingår i ängens ekosystem. Beroende på läge, solexponering och markfuktighet hyser olika typer av ängar delvis olikartade insektsarter. I takt med att ängsmarksarealen minskat har allt fler insektsarter hamnat på rödlistorna, såväl i Sverige som i många delar av Europa. Att lära känna ängens fauna kan således ge anledning att vårda olika typer av ängsmiljöer för framtiden. Samarrangemang med naturskyddsföreningens kretsar i Nordvästskåne.

Samling i Utbildningscentrums lokaler Kungsvägen 7, Örskelljunga kl 19.00

Kontakt: Janne Johansson 0435-501 31, janne_ringar[at]telia.com och Lars-Bertil Nilsson 076-817 78 53.

.....

Tisdag 8 mars 2016 kl 19.00 – 21.00

Föreningens årsmöte

Lars-Bertil visar bilder från sin resa i Sydafrika med start kl 19.00.

Årsmötesförhandlingar ca 20.15. Fika serveras till självkostnadspris.

Lokal: Stenestads bibliotek kl 19.00

Kontakt: Kent Ivarsson 0435-139 08 eller 070-370 27 27 och Lars-Bertil Nilsson 076-817 78 53

Lördag 19 mars kl 19.00 – ca 21.00

Ugglor på Söderåsen

Följ med oss på ugglyssning på Söderåsen. Vi hoppas på en stjärnklar natt med bra akustik och stannar till på strategiska platser där ugglor kan hålla till. Samarrangemang med Klippanbygdens Natur.

Samling: Q-star (bensinmacken vid väg 21, Kvidinge) kl 19.00

Kontakt: Anmälan till Kent Ivarsson 0435-139 08 eller 070-370 27 27 och Martin Persson 070-191 08 30.

Lördag 9 april kl 19.00 – ca 22.00

Skymningsvandring i Nackarpsdalen

Vi hoppas på morkullor och andra nattaktiva fåglar. Men även trast- och rödhakesång i skymningen och flyttfåglar på väg norrut. En vandring med Bengt och Bjame en vårkväll medan mörkret sänker sig. Vi gör en vandring på cirka tre timmar och ser vad kvällen har att erbjuda. Klä er varmt med rejäla skor och ta med fika. Om vädret är tveksamt ta kontakt med en av nedanstående personer eller kolla vår hemsida för att vara säkra på att det genomförs.

Samling: Parkeringsplatsen vid nationalparksentrén i Röstånga (OBS!)

Kontakt: Bengt Hertzman 070-203 59 15 och Bjame Hols 042-816 04 eller 070-581 28 41.

Naturskyddsföreningen Söderåsen i samarbete med Söderåsens Nationalpark.

Torsdag 28 april kl 19.00 - ca 21.30

Restaurering av vattendrag – vi visar hur det kan gå till

Under lång tid har vi sänkt sjöar, dikat ut marker, byggt dammar samt rätat ut och kulverterat vattendrag. Dessa åtgärder har varit negativa för vattendragens naturligt fungerande ekosystem. Att återställa den fysiska miljön i våra vatten är en viktig del i de åtgärdsprogram som Vattenmyndigheten beslutat om för att vi skall uppnå en god vattenmiljö. Fredrik Lundblad, som arbetar med restaurering av vattendrag, visar vad som uppnåtts med restaureringen vid Fälleberga kvarn denna försommarskväll. Därefter njuter vi av vårblommor och fågelsång för att avsluta kvällen med grillning.

Samling: Fällberga kvarn kl 19.00

Kontakt: Fredrik Lundblad 073-540 16 56 och Lars-Bertil Nilsson 076-817 78 53

Söndag 15 maj kl 10.00

Kan man äta sänt? Bland försommarblommor i Borgen

Rååns dalgång vid Vallåkra är en vacker plats med en spännande kulturhistoria men också med en mycket stor biologisk mångfald. Borgen är känd för sina tätta bestånd av småfäglar av många arter men också mycket annat. Idag ska vi visa och berättat om några av försommarens växter med tonvikt på ätliga örter. Musik till kaffet får vi av näktergal, gök, härmsångare, steglits och många fler. Samarrangemang med Klippanbygdens Natur.

Samling: Parkeringsplatsen vid Grönadals Bygdegård, Vallåkra (strax väster Vallåkra stenkärlsfabrik)

Kontakt: Bengt Hertzman 070-203 59 15 och Eva Kristiansson 042-29 13 75

Fredag 5 juni, kl 20.30

Nattsångare

Vi ger oss ut i försommarmattens mystik, åker till 2-3 platser där vi tillsammans spanar och framförallt lyssnar efter nattsångare och andra spännande ljud.

Samling: Kyrkogårdsparkeringen vid Norra Vrams kyrka, kl 20.30.

Kontakt: Kurt Månsson 070-545 95 60, Martin Persson 070-191 08 30 och Bjarne Hols 042-816 04 eller 070-581 28 41

Söndag 3 juli kl 10.00- ca 12.30

Ädellövskog i Bauserödsdalen

Vandringen går i den östra delen av det nybildade naturreservatet Hallabäcken. Området är ett av södra Sveriges artrikaste områden både vad gäller örter och trädslag. Vi startar vandringen vid Stubbaröd med Thomas Arnström som guidar i ädellövskogen.

Samling: Samling vid Stenestad kyrka 09.30. För dig som hittar till Stubbaröd så startar vandringen där kl 10.00

Kontakt: Kent Ivarsson 0435-139 08 eller 070-370 27 27 och Thomas Arnström 0418-810 64

Webbplats: <http://skane.naturskyddsforeningen.se/hallabacken/>

Föreningsinformation

Mer information om Naturskyddsföreningen kan du läsa på www.naturskyddsforeningen.se Där kan du teckna ett medlemskap som kostar 295:-/år och för hela familjen 365:-/år. Som medlem får du bland annat:

- Söderåsbladet och vårt program
- Tidskriften Sveriges Natur
- Rabatt på årets temabok

Det går utmärkt att betala medlemsavgiften via autogiro.

På Naturskyddsföreningens hemsida finns aktuell information om hur vi nationellt arbetar med miljö, jordbruk, mat mm. Det finns alltid möjlighet att delta i någon av dessa kampanjer även om den inte finns just i den lokala kretsen.

Naturskyddsföreningen Söderåsens styrelse:

Ordförande

Lars-Bertil Nilsson

042-210151 eller 076-817 78 53

E-post: bj-lbn@comhem.se

Kassör

Kent Ivarsson

0435-139 08 eller 070-370 27 27

Sekreterare

Martin Persson

042-727 74 eller 070-191 08 30

Ledamöter

Bengt Hertzman

070-203 59 15

Bjarne Hols

042-816 04 eller 070-581 28 41

Birgitta Jönsson

042-21 01 51 eller 073-038 47 71

Fredrik Lundblad

073-540 16 56

Kjell Wahlström

0435-131 05 eller 070-881 08 41

Valberedning

Kurt Månsson

042-311 02 10 eller 070-545 95 60

Om du vill prenumerera på Söderåsbladet betalar du minst 50:- till Naturskyddsföreningen Söderåsens plusgiro 86 63 59-3. För några av våra aktiviteter krävs förannmälan. Av olika skäl kan vi tvingas ändra i programmet vilket fastställs långt i förväg. Därför är det en god idé att kontakta någon i styrelsen eller gå in på vår hemsida innan ni besöker någon av våra aktiviteter. Vill du veta något mer om oss så tveka inte utan ring någon i vår styrelse. Hör gärna av dig om du har någon idé eller uppslag till aktivitet.

Alla är varmt välkomna till våra aktiviteter även du som inte är medlem!

Föreningens hemsida:

www.soderasen.naturskyddsforeningen.se

klassning kan man se som ett erkännande av resultatet från flera års hävd vilket är mycket glädjande. Naturskyddsföreningen Söderåsen hävdar alltså Ekbacken traditionellt likt en äng. Hävden består av fagning som bland annat innebär räfsning och ”städning” efter vintern för att gynna återuppväxten. Ett utmärkt tillfälle att komma ut i naturen och sedan kombinera detta med korvgrillning. Nästa steg i hävden är slåttern som brukar ske någon gång i slutet av juli/början av augusti. Då slås det med lie och slåttermaskin och förhoppningsvis ska så många fröer som möjligt då har fröat av sig för att gynna nästa års återväxt. Det är viktigt att transportera bort de slagna växterna från ängen för att undvika tillförsel av kväve (näring) som annars skulle få förödande

konsekvenser för ängsfloran som trivs i näringsfattig jord. Tidigare skedde det naturligt då hässjan fick ta hand om det, men med knappa ideella resurser har detta moment numera fått stryka på foten. Sist men inte minst bjuder vi in fåren till Ekbacken till efterbete, som trivs mycket bra med gott om mat och lugn och ro. Fåren gör en bra insats på plats men behöver som alltid hjälp med björnbär, långa stabbiga stjälkar och några mindre goda växter.

Gör gärna ett besök i vintertid, njut av tystnaden men räkna med att du störs av både liten och stor hackspett och kanske även spillkråkan. Passa på att göra upp en liten eld vid pentagonen och kanske baka ditt eget bröd? Om du blickar söderut

Varfågel

från spången utöver den öppna marken finns det chans att se varfågeln. En liten vacker fågel med smidig, kraftfull flykt, som gärna exponerar sig i ett mindre träd eller en buske. Ofta lyser den vit och är lätt att hitta men om du är skrockfull ska du blunda för i gammal folktro ansågs det otursbringande att se en varfågel, dock har jag aldrig själv märkt något samband. Den äter gärna insekter, men vintertid får den nöja sig med smågnagare och småfåglar.

Om Ekbacken föll i smaken i vinterskrud men du tyckte det var lite kallt så rekommenderar jag istället ett besök i mitten av maj då gullvivor och Sankte Pers nycklar står i sin fulla prakt. Du möts då av en mäktig grönska, en ståtlig ek med 100-tals år bakom sig och en garanterat fyllig fågelkör. Lägg dig på ryggen och njut!

Hjorthagen vid Vrams Gunnarstorp

Lars-Bertil Nilsson

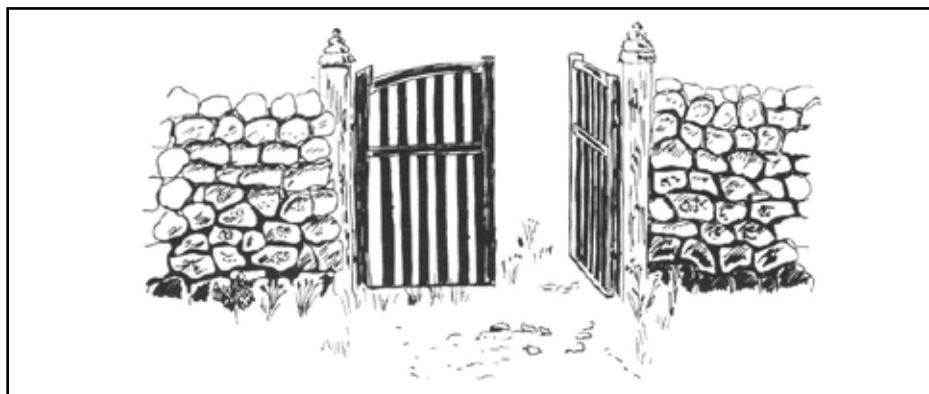
Jag undrar om alla de människor som, med

start på 1500-talet, deltog i byggandet av stenmuren som omgärdar Hjorthagen kunde ana att de skapade en av Söderåsens absolut finaste platser. Sannolikt inte. Resultatet av allt slit blev en ca 3 200 m lång stenmur vilken är omkring 2 m hög och ca 1 m bred vid basen.

Hjorthagen är säkert mest känd för sitt stabila bestånd av dovhjort. Dovhjorten introducerades i Sverige under 1600-talet, framförallt för jaktändamål. Vrams Gunnarstorp var bland de första godsen att hämta hit dovhjortar från Turkiet/mellanöstern där deras ursprungliga utbredningsområde fanns.

Dovhjorten sprider sig långsamt så än idag finns det tätaste beståndet av dovhjort på åsens norra del, på Vrams Gunnarstorns och Dragesholms marker.

I december 2015 firade Hjorthagen 20 år som skyddat område. Det var den 18/12 1995 som naturvårdsområdet Hjorthagen bildades. Efter tillkomsten av miljöbalken i slutet av 90-talet anses naturvårdsområden numera som naturreservat men de gamla föreskrifterna för områdena gäller fortfarande vilket generellt ger ett något sämre skydd än för

Grindstolparna av ek från 1700-talet

naturreservat.

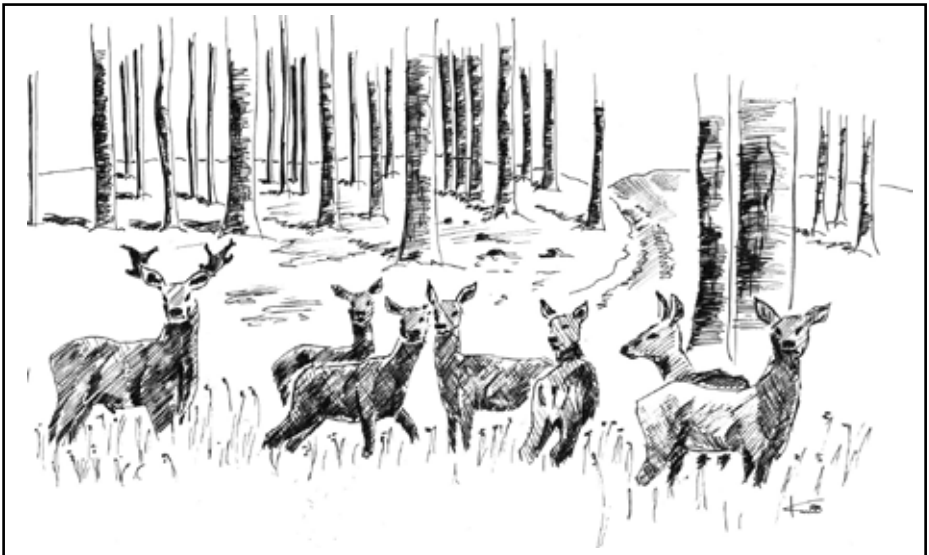
Naturvårdsområdet tillkom på grund av sina kulturellt-naturvetenskapliga värden och med kulturhistoriska och markhistoriska motiv som grund. Syftet var att bevara och bibehålla Hjorthagen som inhägnad jaktpark för dovhjort, som en betydelsefull del av landskapsmiljön i anslutning till Vrams Gunnarstorps slott samtidigt som den karakteristiska vegetationsstrukturen med parkartad lövskogskaraktär skall tillvaratas. Hjorthagen skall i sin helhet betraktas som fornlämning.

Det var ett klokt beslut som togs 1995 och Vrams Gunnarstorps ägare Rudolf Tornerhjelm ser på ett förtjänstfullt sätt till att föreskrifterna följs och att den parkliknande miljön med gamla ekar, bokar, björkar och enstaka stora granar finns kvar. Hjorthagen är lika fin idag även om tidens tand sliter på stenmuren

och höst- och vinterstormar faller en del av de gamla träden.

Insektslivet är rikt, inte minst beroende på alla gamla träd vare sig dessa är levande eller döda då andra insekter tar över. Finns det insekter finns det fåglar så en vandring i Hjorthagen leder alltid till möten med hackspettar, mesar och andra fåglar beroende på årstid. Vid ett besök i mitten av april 2015 hade vi fyra arter hackspettar. Spillkråka, gröngöling, mindre och större hackspett både sågs och hördes.

När bäcken, som rinner genom området, och dess små biflöden är fyllda av vatten gäller det att leta efter hjortarnas passager för att kunna tas sig framåt. Det finns nämligen inga anlagda stigar i Hjorthagen. Samtidigt är detta en del av behållningen, det ena besöket blir aldrig det andra likt. Hjortarna finns alltid på plats och det är sällan man missar dem helt.

Dovhjortarna är ofta lätta att se

Åvarps Naturreservat – ett ganska okänt område med stora värden

av Bengt Hertzman

I Söderåsens förkastningsbrant ovanför Åvarp vänster om backen uppför åsen ligger av de mindre kända naturreservaten i Skåne. Det bildades 1969 som kompensation för att Kvidinge Stenkross AB hade fått tillstånd att öppna stenbrott på Söderåsen i ett område som gränsade till det nuvarande reservatet. Således var syftet att spara ett stycke ursprunglig natur,

främst bokskog, för framtiden. Från vägen från Norra Vram till Åvarp och vidare uppför Söderåsen ser inte platsen mycket ut för världen. Det är mest kalhyggen och trädplantager som vi känner igen men tar man sig ett stycke in längs den lilla skogsvägen som går i brynet där Söderåsen går över i slätten så ser man till höger en bokdominerad blandlövskog. Högre upp syns dramatiska klippbranter med ett stort inslag av gamla lövträd såsom bok, avenbok och ek. Reservatet är 45 hektar stort. Det finns också en del fina alkärr och flera små bäckar kastar sig ner från åsens branter. I de branta klipporna finns både urberg och rikare berggrund med diabas. Jag minns att jag sett både blåsipppa och svartbräken i branterna men har på senare år inte kunnat återfinna dessa. Dock finns stenbräken, stensöta och många andra ormbunkar. Örtfloran är bitvis rik med

Död ved till gagn för insekter

smånunneört, lungört, lundviol, skogsviol, skogsbingel och harsyra. Hålnunneört är också funnen i skogen. Längs en mindre bäck som ser till höger några hundra meter in längs vägen växer en våra allra tidigaste vårväxter, vitskråpet, som är ganska ovanlig. Växtplatsen hittades i slutet av 1940-talet av elever från det dåvarande flickläroverket i Helsingborg som hade sitt hus, Geagården i närheten. Vitskråp kan blomma redan i mars vissa år. Då kan den vara den enda blomman i skogen och lockar nyvaknade fjärilar som påfågelläga och citronfjäril till sina blomställningar. Längre in i skogen och upp i de brantaste sluttningarna växer en av områdets verkliga rariteter, gräset skogssvingel, känd från drygt 20 växtplatser i Skåne.

Rikedomen av mossor, lavar och svampar är mycket stor och många sällsynta arter är funna. Nämnas kan svampen rosettskinn på en av sina två svenska växtplatser, koralltaggvamp och korallkremla. Lunds Botaniska Förening har funnit många ovanliga mossor med fantasieggande namn som rävsvansmossa, skuggrasselmosa, äppelmossa och kopparbryum.

Fågellivet är rikt och det kretsar nästan alltid rovfåglar och korpar över branterna. På våren hör man stenknäck överallt tillsammans med skogsduvans dova läten och trumningar från hackspettar. Andra

vanliga arter här är trädpiplärka, nötväcka, trädkrypare, entita och gärdsmyg.

När du har vägarna förbi så ge dig gärna tid till en liten vandring i Åvarps Naturreservat som numera gränsar till Hallabäckens Naturreservat. Parkera får man göra vid någon av de små skogsvägar som finns längs Båvs lid.

Glada

Koralltaggvamp en sällsynthet

SO-sluttningen med rörligt markvatten

Vitskråp

Om restaurering av våtmarker

av Kurt Månsson

Genom utdikning och uppodling av våtmarker tog vi bort landskapets ”njurar” som tidigare balanserat halten växtnäringssämnen till nivåer som livet kunde hantera i åar, sjöar och hav. Nu håller vi på att återskapa fuktängar, översvämningsmarker och områden med öppet vatten för att återställa balansen. Ett sådant område är nedanför Prästbostället i Bjuv längs Boserupsbäcken. Här har kringboende nu möjligheten att på nära håll följa hur livet i och intill våtmarken utvecklas.

Ur Naturvårdsprogram för Bjuvs kommun:

Våtmarker

Bjuvs kommun är relativt fattig på våtmarker, åtminstone större sådana. De flesta våtmarker är antingen småvatten i odlingslandskapet, till exempel mägergravar eller sumpskogar och våtängar längsmed vattendragen Oavsett vilket, är våtmarker alltid värdefulla.

Särskilt de som förekommer i det ofta ganska triviala odlingslandskapet och inte minst då för groddjur och fåglar.

Sedan mitten av 1800-talet har cirka 90% av alla våtmarker och småvatten i det skånska odlingslandskapet försvunnit. Orsaken var att man behövde mer odlingsmark och därför sänkte sjöar och dikade ut våtmarker. Den ganska dramatiska omvälvningen av landskapet medförde att många växter och djur minskade kraftigt. En annan effekt som torrläggningen medförde är dagens problem med övergödning och läckage av näringsämnen.

har förbättrats väsentligt på senare år. Flera inventeringar har gjorts och ideella föreningar lägger ner tid och engagemang på att kartlägga naturen. Trots det finns det mycket som vi fortfarande har dålig kunskap om. Sjöar och vattendrag är dåligt kartlagda och vissa artgrupper och biotoper som till exempel vedlevande insekter och sandmarker borde kartläggas ytterligare.

Även kommuninvånarnas kunskap och engagemang för naturen och naturvårdsfrågor är viktiga. Stora befolkningsgrupper lever idag med

Början till översvämnning

Fortsättning NO om bron

mycket lite kontakt med naturen.

En satsning på att väcka intresse och engagemang för naturen, hos framförallt barn är således inte bara folkbildning utan även en strategi för ett långsiktigt

bevarande av kommunens natur. Målet är att med pedagogiska medel väcka intresse och engagemang för naturen. Utan kunskap saknas ofta förståelse och respekt för naturen.

En märkvärdig plats på slätten

av Bengt Hertzman

Omkring två och en halv kilometer nordväst om Ekeby finns ett område som är unikt för Bjuvs kommun och ovanligt för nordvästra Skåne. Om du kör vägen från Helsingborg mot Ekeby så ser du strax innan du passerar vägen mot Gedsholm till höger en större betesmark belägen i en sänka. Det finns några dammar och mindre trädplantor på marken. Området betas av nötkreatur på sommarhalvåret. På försommaren syns majvivas cerisa blommor lysa upp marken tillsammans med småvänderot, smörbollor och Sankt Pers Nycklar. Här ligger ett av nordvästra

Skånes få rikkärr och definitivt det största med omkring 2,5 hektar. Rikkärr är ett samlingsnamn för våra allra artrikaste våtmarker. Det är näringsfattiga myrar som är rika på mineraler, vanligtvis kalk. Till kärren är en speciell flora och fauna knuten, med många hotade arter av både kärlväxter, mossor, svampar, skalbaggar, snäckor och fjärilar.

Faktorer som utdikning, svagt bete, igenväxning och övergödning har dock gjort att rikkärren är på stark tillbakagång i Sverige. Många av Skånes kärr växer igen och behovet av att restaurera dem är därför stort. På nationell nivå finns en handlingsplan för att bevara denna rika biotop. Länsstyrelsen har lokaliserat och inventerat Skånes rikkärr och arbetar nu aktivt med restaurerings- och

S:t Pers Nycklar

skötselåtgärder för att rikkärren ska kunna bevaras. Enligt Länsstyrelsen finns det 100 000 – 150 000 hektar rikkärr i landet varav 115 hektar i Skåne. De största ytorna finns i Jämtland. Landskapstypen är starkt fragmentiserad i Skåne och många av kärren är små.

Det ligger alltså där som en ö i åkerlandskapet ett stycke från Gedsholm. För att biotopen ska bevaras krävs betesdjur och än så länge betar kor här. Om man ser på gamla kartor över området så syns att det har lång kontinuitet som betesmark och på Ägofördelningskartan från 1752 kan man tolka symbolerna som att det brukas som ängsmark där det finns spridda träd och buskar. Det nuvarande diket är då markerat som ett mer levande vattendrag och man kan ana någon form av anläggning för ängsbevattning. Kanske har denna mark aldrig varit odlad åkermark då den är mycket blöt.

Marken är en mosaik av rikkärr, kalkfuktäng och mer trivial gräsmark. Till dom arter som förutom de tidigare nämnda växer här hör ängsnycklar, vildlin, kärrsälting, tätört, slätterblomma, loppstarr, slankstarr och ängsull. I delarna som är kalkfuktäng finns brudborste, ängsvädd, darrgräs och rödklint. I markskiktet finns kärrspärrmossa, guldspärrmossa och kalkkammossa. Många av dessa arter fanns på och omkring Söderåsen för några decennier sedan men är i dag mer eller mindre borta då många öppna kärr har uttraderats på olika sätt, huvudsakligen genom igenväxning. Majjiva och slätterblomma tillhör de växter som minskat med 75 % eller mer i Skåne de senaste 50 åren.

Men ännu så länge finns den fina gräsmark där intill landsvägen och

den är uppmärksammas både i Bjuvs Naturvårdsplan och av Länsstyrelsen så vi får hoppas på det bästa. Det vore spännande att undersöka insektslivet i området. Det är dock inget lättbesökt utflyktsmål i alla fall under den period djuren går ute och det kan vara på sin plats att fråga markägaren innan man beger sig ut på marken.

Majjiva

Brudborste

Avs: Naturskyddsföreningen Söderåsen
c/o Kent Ivarsson
Idrottsvägen 26 I
264 31 Klippan

B-post

Naturvett - vad säger Allemansrätten?

Inte störa och inte förstöra är huvudregeln i Allemansrätten. Allemansrätten gör att vi alla har tillgång till naturen. Därför är det vårt gemensamma ansvar att slå vakt om denna urgamla sedvana, inte minst genom att använda den med omtanke. Men det är frihet under ansvar som gäller! Det är din skyldighet att ta reda på vad allemansrätten innebär.

Söderåsbladet sponsras av Tandvårdshuset i Bjuv,
Kvarngatan 9, 267 34 Bjuv
Tel: 042-3110210
www.bjuv.praktikertjanst.se